

Sygn. akt VII U 437/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 kwietnia 2018 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Małgorzata Jarząbek

Protokolant: Karol Szwejk

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 22 marca 2018 r. w Warszawie

sprawy D. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...)Oddział w W.

o przeliczenie emerytury

na skutek odwołania D. S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...)Oddział w W.

z dnia 1 marca 2017 r. znak: (...) oraz

z dnia 28 marca 2017 r. znak: (...)

1. oddała odwołanie;
2. przyznaje adwokatowi Ł. B. kwotę 90.00 zł (dziewięćdziesiąt złotych) tytułem wynagrodzenia za udzielenie pomocy prawnej z urzędu;
3. nakazuje, aby Kasa Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie wypłaciła na rzecz adwokata Ł. B. wynagrodzenie, o którym mowa w pkt 2 wyroku.

UZASADNIENIE

D. S. złożyła w dniu 10 kwietnia 2017 r. odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 1 marca 2017 r. oraz decyzji zmieniającej z dnia 28 marca 2017 r. znak: (...) wnosząc o ich zmianę i przyznanie jej prawa do zaliczenia 22 lat pracy z tytułu opieki nad niepełnosprawnym synem R. S. do obliczenia emerytury. W uzasadnieniu odwołania D. S. wskazała, że sprawuje opiekę nad synem od jego urodzenia do chwili obecnej. Syn nigdy nie przebywał w ośrodkach opiekuńczych, a jest osobą niepełnosprawną od urodzenia. Wskazała również, że R. S. urodził się w dniu (...), wobec czego informacje zawarte w skarżonych decyzjach, jakoby okres opieki zaczął się 16 kwietnia 1978 r. nie mają pokrycia w rzeczywistości (odwołania k. 2-3 a.s.).

W odpowiedzi na odwołania D. S. **Zakład Ubezpieczeń Społecznych(...) Oddział w W.** wniósł o ich oddalenie na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. Uzasadniając swoje stanowisko w sprawie organ rentowy wyjaśnił, że odwołująca pobierała z Oddziału emeryturę przyznaną decyzją z dnia 25 sierpnia 1991 r. na podstawie przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 15 maja 1989 r. w sprawie uprawnień do wcześniejszej emerytury pracowników opiekujących

się dziećmi wymagającymi stałej opieki oraz ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. do zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin. Wskazał również, że w lutym 2017 r. do organu wpłynęło podanie odwołującej o zaliczenie do stażu pracy 22 lat opieki nad niepełnosprawnym synem. Okres opieki został uwzględniony w wymiarze 6 lat zgodnie z art. 7 pkt 5 ustawy o emeryturach i rentach z FUS (odpowiedź na odwołanie k. 10 a.s.).

W piśmie procesowym z dnia 30 stycznia 2018 r. odwołująca, reprezentowana przez pełnomocnika z urzędu, sprecyzowała, że domaga się doliczenia do stażu pracy okresu począwszy od uzyskania przez jej syna pełnoletności z dniem 14 lutego 1996 r. do dnia złożenia przez nią wniosku do ZUS w tym przedmiocie, tj. do dnia 22 lutego 2017r., a więc okresu 21 lat i 9 dni (pismo procesowe odwołującej k. 50 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Odwołująca się D. S. ma troje dzieci: T. S. urodzonego w dniu (...), A. S. urodzoną w dniu (...) oraz R. S. urodzonego w dniu (...) R. S. jest od urodzenia niepełnosprawny w stopniu znacznym z symbolem 10-N, 01-U i 04-O, odwołująca od dnia jego urodzenia sprawuje nad nim opiekę (odpisy skrócone aktu urodzenia k. 15-19 a.r., zaświadczenie ws., ustanowienia opieki k. 57 a.r., orzeczenie o stopniu niepełnosprawności k. 59 a.r.).

D. S. ma przyznaną wcześniejszą emeryturę na podstawie przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 15 maja 1989 r. w sprawie uprawnień do wcześniejszej emerytury pracowników opiekujących się dziećmi wymagającymi stałej opieki oraz ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. do zaopatrzenia emerytalnym pracowników i ich rodzin. Emerytura została jej przyznana od dnia 1 stycznia 1991 r. na podstawie decyzji z dnia 25 sierpnia 1991 r. (decyzja ZUS z 25.08.1991 r. k. 25/26 a.r. tom I).

W dniu 10 listopada 2011 r. D. S. złożyła do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. wniosek o emeryturę. Po rozpoznaniu wniosku organ rentowy wydał w dniu 27 marca 2012 r. decyzję znak: (...), na podstawie której przyznał odwołującej emeryturę od dnia 1 listopada 2011 r., tj. pierwszego dnia miesiąca, w którym złożono wniosek. Do ustalenia prawa do emerytury organ rentowy przyjął dotychczasową podstawę wymiaru świadczeń oraz okresy od 14 kwietnia 1969 r. do 15 kwietnia 1974 r., od 16 kwietnia 1974 r. do 15 kwietnia 1980 r., od 16 kwietnia 1980 r. do 13 lutego 1981 r. oraz od 14 lutego 1981 r. do 31 grudnia 1988 r., łącznie 11 lat i 10 miesięcy okresów składkowych i 7 lat, 10 miesięcy oraz 15 dni okresów nieskładkowych (wniosek o emeryturę k. 1-3 a.r., decyzja ZUS z 27.03.2012 r. k. 9-11 a.r., karta przebiegu zatrudnienia k. 7 a.r. – tom II).

Ponadto organ rentowy w decyzjach dotyczących ustalenia kapitału początkowego D. S. wydanych w grudniu 2011 roku oraz w okresie od lipca do listopada 2016 roku zaliczył okres opieki nad niepełnosprawnym synem jako okres opieki nad dziećmi w wymiarze nieprzekraczającym 6 lat, tj. od 16 kwietnia 1974 r. do 15 kwietnia 1980 r. Dodatkowo ZUS uwzględnił okres opieki nad synem R. w wymiarze 9 miesięcy i 28 dni, tj. okres od 16 kwietnia 1980 r. do 13 lutego 1981 r. (decyzje ZUS ws. ustalenia wysokości kapitału początkowego – akta rentowe k. 17-55 a.r., pismo procesowe ZUS z 05.02.2018 r. k. 52 a.s.).

W dniu 27 lutego 2017 r. D. S. złożyła w ZUS (...) Oddział w W. wniosek o zaliczenie do stażu pracy 22 lat opieki nad niepełnosprawnym synem R. S. (podanie z 27.02.2017 r. k. 55 a.r. tom III).

Po rozpoznaniu podania odwołującej ZUS (...) Oddział w W. wydał w dniu 1 marca 2017 r. decyzję znak: (...), na mocy której odmówił jej prawa do doliczenia stażu pracy zgodnie z wnioskiem wskazując, że po przeprowadzeniu analizy akt ustalono, że przy wyliczeniu jej świadczenia okres od 16 kwietnia 1980 r. do 13 lutego 1981 r. został uwzględniony jako okres opieki nad niepełnosprawnym dzieckiem (decyzja ZUS z 01.03.2017 r. k. 62 a.r. tom III).

Następnie w dniu 28 marca 2017 r. organ rentowy wydał decyzję zmieniającą decyzję z dnia 1 marca 2017 r. znak: (...), na podstawie której ponownie odmówił odwołującej prawa do uwzględnienia okresu opieki nad niepełnosprawnym synem do stażu pracy. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że okres opieki nad synem odwołującej może być zaliczony w maksymalnym wymiarze 6 lat i okres taki,

tj. od 16 kwietnia 1974 r. do 15 kwietnia 1980 r. i został zaliczony jako okres składkowy decyzją z dnia 27 marca 2012 r. o przyznaniu emerytury wcześniejszej dla matek opiekujących się dziećmi niepełnosprawnymi, został również zaliczony przy ustalaniu wysokości kapitału początkowego (decyzja ZUS z 28.03.2018 r. k. 63 a.r. tom III).

Sąd Okręgowy ustalił powyższy stan faktyczny w oparciu o zebrany w sprawie materiał dowodowy, obejmujący dowody z dokumentów załączone do akt sprawy i akt organu netowego. Zebrane przez Sąd dowody nie budziły zastrzeżeń co do ich treści ani autentyczności, nie były również kwestionowane przez strony postępowania i jako takie zostały uznane za w pełni wiarygodne.

W tych okolicznościach Sąd uznał zebrany materiał dowodowy za wystarczający do rozstrzygnięcia sprawy.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie D. S. jest niezasadne.

Spór w niniejszej sprawie dotyczy prawa odwołującej do przeliczenia emerytury. Odwołująca domagała się do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych zaliczenia okresu sprawowania opieki nad niepełnosprawnym synem R. S.. Kwestię okresów uwzględnianych przy ustalaniu prawa do emerytury i jej wysokości regulują przepisy ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2017 r. z 1383) - art. 5, 6 i 7. Okresy składkowe zostały wyszczególnione w art. 6, natomiast nieskładkowe w art. 7 wskazanej ustawy. Okresami nieskładkowymi są m.in., zgodnie z art. 7 ust. 5 pkt a i b, przypadające przed dniem nabycia prawa do emerytury okresy urlopu wychowawczego, urlopu bezpłatnego udzielonego na podstawie przepisów w sprawie bezpłatnych urlopów dla matek pracujących opiekujących się małymi dziećmi, innych udzielonych w tym celu urlopów bezpłatnych oraz okresy niewykonywania pracy - z powodu opieki nad dzieckiem:

- a) w wieku do lat 4 - w granicach do 3 lat na każde dziecko oraz łącznie - bez względu na liczbę dzieci - do 6 lat,
- b) na które ze względu na jego stan fizyczny, psychiczny lub psychofizyczny przysługuje zasiłek pielęgnacyjny - dodatkowo w granicach do 3 lat na każde dziecko.

W toku postępowania odwołująca domagała się zaliczenia do jej stażu pracy okresu sprawowania opieki nad niepełnosprawnym synem R. S. w wymiarze 21 lat i 9 dni. Na poparcie swojego żądania odwołująca powołała się na treść wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 4 stycznia 2000 r. sygn. akt K 18/99, który stwierdził, że art. 186 ust. 3 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w zakresie, w jakim uzależnia od urodzenia przed 1 stycznia 1949 r. stosowanie - do wniosków o emeryturę zgłoszonych po dniu wejścia w życie ustawy - przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 15 maja 1989 r. w sprawie uprawnień do wcześniejszej emerytury pracowników opiekujących się dziećmi wymagającymi stałej, jest niezgodny z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej przez to, że narusza zasadę ochrony praw nabytych. O ile Sąd jest związany stanowiskiem Trybunału Konstytucyjnego wyrażonym w wyroku K 18/99, o tyle wskazana w nim problematyka w istocie nie ma odniesienia do sytuacji odwołującej. Sytuacja faktyczno-prawna przedstawiona w powyższym orzeczeniu dotyczy bowiem osób urodzonych po, które spełniły warunki do uzyskania wcześniejszej emerytury z tytułu opieki na dzieckiem wymagającym opieki, lecz nie złożyły stosownego wniosku przed wejściem w życie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Rozstrzygnięcie Trybunału Konstytucyjnego dotyczy więc możliwości ubiegania się przez wnioskodawców urodzonych po 31 grudnia 1948 roku o wcześniejszą emeryturę na podstawie przepisów uchylonych wraz z wprowadzeniem z dniem 1 stycznia 1999 r. ustawy emerytalnej. Trybunał Konstytucyjny nie odnosi się jednak do kwestii możliwości zaliczenia okresów opieki nad dzieckiem niepełnosprawnym przy ustalaniu prawa do emerytury na nowych zasadach (art. 24-26 ustawy emerytalnej) ani ustalania jej wysokości. Tym bardziej nie kreuje takiej możliwości, w szczególności, że już przepisy poprzedniej ustawy nie uprawniały do zaliczenia całościowo okresu opieki nad dzieckiem niepełnosprawnym.

Mając na względzie powyższe Sąd Okręgowy stwierdził, że powołane przez stronę odwołującą orzecznictwo nie znajduje zastosowania w jej sytuacji, bowiem było w niniejszej sprawie bezspornym, iż z uwagi na konieczność sprawowania opieki nad niepełnosprawnym synem R. S. odwołującej przyznano od dnia 1 stycznia 1991 r. prawo do świadczenia, którego podstawa i wysokość zostały ustalone na podstawie przepisów ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (t.j. Dz. U. z 1958 nr 23 poz. 97 ze zm.) oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 15 maja 1989 r. w sprawie uprawnień do wcześniejszej emerytury pracowników opiekujących się dziećmi wymagającymi stałej opieki (Dz. U. z 1989 r. nr 28, poz. 149). Okoliczność ta znajduje potwierdzenie w aktach organu rentowego załączonych do akt sprawy. Wypłatę świadczenia podjęto niezwłocznie z uwzględnieniem należności za okres od 1 stycznia do 31 sierpnia 1991 r. po ustaniu zatrudnienia. W ocenie Sądu nie budziło więc wątpliwości, iż w przedmiotowym okresie ubezpieczona pobierała wcześniejszą emeryturę z tytułu niewykonywania pracy w związku z opieką nad dzieckiem. Przedmiotowe świadczenie miało zatem charakter świadczenia emerytalnego. Z kolei odwołująca składając wniosek w 2011 roku o emeryturę ubiegała się o nowe świadczenie emerytalne, do którego mają zastosowanie nowe przepisy ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Z tych względów ZUS rozpatrując wniosek odwołującej w kontekście zaliczenia na poczet stażu pracy (rozumianego jako sumę okresów składkowych i nieskładkowych) okresów sprawowania opieki nad dziećmi miał obowiązek rozważyć je w kontekście normy wyrażonej w art. 7 ust. 5 ustawy emerytalnej. Tym samym ZUS mógł na poczet staży pracy odwołującej zaliczyć staż opieki nad dziećmi w wymiarze nieprzekraczającym 6 lat, ewentualnie rozważyć, czy uwzględnieniu podlegają okresy dodatkowe z przyczyn wskazanych w art. 7 ust. 5 lit. b) ustawy, tj. w przypadku, gdy ze względu na stan zdrowia dziecka przysługuje zasiłek pielęgnacyjny – dodatkowo w granicach do 3 lat na każde dziecko. Taka też okoliczność miała miejsce w sytuacji niniejszej sprawy, bowiem ZUS uwzględnił „podstawowe” okresy sprawowania opieki nad pierwszymi dziećmi odwołującej (okres od 16 kwietnia 1974 r. do 15 kwietnia 1980 r.) oraz dodatkowo okres od 16 kwietnia 1980 r. do 13 lutego 1981 r. w związku ze sprawowaniem opieki nad R. S.. Co prawda uwzględnione przez ZUS okresy sprawowania opieki nie pokrywają się w pełni z informacjami o dacie narodzin dzieci odwołującej (pierwsze dziecko urodziło się w dniu (...)), jednakże wskazać należy, że odwołująca we wniosku o emeryturę nie sprecyzowała jaki dokładnie okres sprawowania opieki nad dziećmi chce zaliczyć na poczet swojego stażu pracy, zaś ZUS uwzględnił ten okres jako nieskładkowy w pełnym, przewidzianym w art. 7 ust. 5 lit. a) ustawy emerytalnej, wymiarze wynoszącym 6 lat.

W tych okolicznościach Sąd Okręgowy nie znalazł podstaw do uwzględnienia odwołania D. S. i zmiany skarżonych decyzji poprzez stwierdzenie obowiązku zaliczenia dodatkowych okresów sprawowania przez nią opieki nad niepełnosprawnym synem. Zakład Ubezpieczeń Społecznych poprawnie zastosował normę prawną określoną w art. 7 ust. 5 lit. a) i b) ustawy emerytalnej i zaliczył na poczet stażu pracy odwołującej okresy sprawowania przez nią opieki w maksymalnym przewidzianym przez te przepisy wymiarze tak przy ustalaniu prawa do emerytury odwołującej, jak i przy ustalaniu wysokości jej kapitału początkowego. W konsekwencji powyższego Sąd Okręgowy oddalił odwołanie D. S. od obu skarżonych decyzji organu rentowego na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., o czym orzekł w pkt 1 sentencji wyroku.

W punktach 1-2 Sąd orzekł o przyznaniu wynagrodzenia pełnomocnikowi reprezentującemu odwołującą z urzędu. Kwota wynagrodzenia została ustalona na podstawie § 15 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 1714).

Zarządzenie: (...)